

سبک زندگی اسلامی، تفکر و تدبیر

مفاتیح‌الحیات کتابی حدیثی رفتاری، اثر آیت‌الله جوادی آملی که به جلد دوم و مکمل مفاتیح‌الجنان شهره شده است و تاکید آن بیشتر بر روایاتی است که به رفتارهای فرهنگی - اجتماعی و حوزه اخلاق و حقوق اجتماعی مربوط می‌شود:

سبک زندگی اسلامی،

«تفکر و تدبیر» تعامل انسان با خود

آموزه‌های دینی، علاوه بر دعوت انسان به بندگی خدا وی را به آبادانی زمین توصیه فرموده‌اند: (وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ)؛ «ما انسان را تنها برای بندگی آفریدیم» و نیز می‌فرماید: (هُوَ أَنشَأَكُم مِّنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا)؛ «او شما را از زمین آفرید و آبادانی آن را از شما خواسته است.»

با کنار هم قرار دادن این دو آیه، این نتیجه به دست می‌آید که خدا بشر را آفرید؛ تا به عمران و آبادانی زمین بپردازد و در بندگی او به سر برد و برای هر دو قسمت، راه‌کارهایی را ارائه کرده است. پس چنانکه خدا راه‌های بندگی را به بشر آموخت، راه‌کارهای عمران زمین را نیز از راه عقل و نقل به او آموزش داد و این علم، به لحاظ خدادادی بودن، هدفدار و خدامحور است.

آبادانی زمین به تعامل انسانی و همه جانبه افراد با خود، با هم‌نوعان، با نظام اسلامی، با حیوان و با محیط زیست و احیای منابع حیاتی آن است.

لذا این بخش و بخش‌های دیگر این کتاب به راه‌کارهایی می‌پردازند که حیات انسانی را با رویکرد به آبادانی زمین کمال می‌بخشند. در این مجال توجه شما را به اهمیت تفکر و تدبیر در بیان حضرات معصومین (علیهم السلام) جلب می‌کنیم:

ابن کَوَّاء از امیرمؤمنان (سلام الله علیه) درباره ویژگی‌های اسلام پرسید. آن حضرت فرمود: خدای متعالی اسلام را تشریح کرد و آن را پوششی برای عاقبت اندیشان و [سبب] فهم تیزبینان قرار داد؛ نیز فرمود: برترین عبادت اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت اوست. امام رضا (سلام الله علیه) نیز می‌فرماید: عبادت به فراوانی نماز و روزه نیست. عبادت واقعی، تفکر در کار خدای جلیل است.

امام صادق (سلام الله علیه) هم در رابطه با تدبیر و تدبیر در امور می‌فرماید: سه چیز فرد را از دستیابی به مقامات عالی باز می‌دارد: کوتاهی همت، کم‌تدبیری [چاره‌جویی] و ناتوانی در اندیشه؛ نیز درباره تدبیر سلمان فارسی می‌فرماید: او هزینه یک سال را از درآمدش جدا می‌کرد تا درآمد سال بعد فرا رسد.

پرهیز از تکلف

اسلام برای شئون گوناگون زندگی انسان برنامه دارد و در هیچ یک از عرصه‌های عبادی و اخلاقی و مادی و معنوی تکلیف توانفرسا ندارد. اهل بیت (سلام الله علیهم) در همه زمینه‌ها، زندگی راحت و معتدل و بی‌تکلف را برای پیروان خود توصیه کرده‌اند.

رسول خدای علی و آل و سلم در احادیثی می‌فرماید: من متکلفان را دوست ندارم.

مهمانت را به چیزی وادار نکن که بر او دشوار است.

خودت را برای مهمان به سختی نینداز.